

Witvenseweg 11 te Heers

rapport 2419

Witvenseweg 11 te Heers (gemeente Veldhoven)

Een Bureauonderzoek

I.S.J. Beckers
J.M. Blom

Colofon

ADC Rapport 2419

Witvenseweg 11 te Heers (gemeente Veldhoven)
Een Bureauonderzoek

Auteurs: I.S.J. Beckers, J.M. Blom

In opdracht van: Dhr. F. Louwers

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, 20 september 2010
Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.
ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:
A.G. de Boer

ISBN 978-94-6064-410-8

ADC ArcheoProjecten
Postbus 1513
3800 BM Amersfoort
Tel 033-299 81 81
Fax 033-299 81 80
Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied	4
Samenvatting	5
1 Inleiding	7
2 Doelstelling en vraagstelling	7
3 Methodiek bureauonderzoek	7
4 Resultaten bureauonderzoek	8
4.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik	8
4.2 Beschrijving huidig gebruik	8
4.3 Beschrijving van de historische situatie en mogelijke verstoringen	8
4.4 Beschrijving van bekende archeologische, ondergrondse bouwhistorische en aardwetenschappelijke waarden	9
4.5 Gespecificeerde verwachting (LS05)	10
5 Conclusies	11
6 Aanbeveling	11
Lijst van geraadpleegde literatuur, kaartmateriaal en websites	12
Lijst van afbeeldingen en tabellen	12

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie:	Noord-Brabant
Gemeente:	Veldhoven
Plaats:	Heers
Toponiem:	Witvenseweg 11
Kadastrale gegevens:	Kad. gemeente Veldhoven, sectie B, perceel 2697
Kaartblad:	51 West Eindhoven
Coördinaten:	156.667 / 377.914 156.708 / 377.896 156.695 / 377.867 156.651 / 377.883
Bevoegde overheid:	Gemeente Veldhoven
Deskundige namens de bevoegde overheid:	Mevr. M. Scharenborg
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):	42058
ADC-projectcode:	4120369
Periode van uitvoering:	Juli 2010
Beheer en plaats documentatie:	ADC ArcheoProjecten bv, Amersfoort

---

Samenvatting

In opdracht van dhr. F. Louwers heeft ADC ArcheoProjecten een bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Witvenseweg 11 te Heers (gemeente Veldhoven). In het plangebied zal een schuur worden uitgebreid. Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van een aanvraag van een bouwvergunning en was noodzakelijk om te bepalen of bij de voorgenomen activiteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Op basis van het bureauonderzoek worden in het hele plangebied direct aan of onder het maaiveld archeologische resten verwacht uit de archeologische perioden vanaf het Laat-Paleolithicum tot de Nieuwe Tijd. Op kaarten uit de 19^e eeuw maakt het plangebied deel uit van een heidegebied. In de omgeving van het plangebied zijn archeologische resten uit het Mesolithicum tot en met de Nieuwe Tijd aangetroffen.

De verwachte archeologische resten bevinden zich direct onder het maaiveld omdat het plangebied gekarteerd is als veldpodzolgrond op de Bodemkaart van Nederland en het is aannemelijk dat door de aanleg van de sloot, de aanleg van de landweg en de vergravingen in het plangebied het archeologische niveau verstoord is geraakt.

ADC ArcheoProjecten adviseert, vanwege de lage archeologische verwachting en de beperkte nieuwe bodemverstoring, om het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is echter niet volledig uit te sluiten dat binnen het onderzochte gebied toch nog archeologische resten voorkomen. Het verdient daarom aanbeveling om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij het bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 53 van de Monumentenwet.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Tijd in jaren
Nieuwe tijd	1500 - heden
Middeleeuwen:	450 - 1500 na Chr.
Late Middeleeuwen	1050 - 1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450 - 1050 na Chr.
Romeinse tijd:	12 voor Chr. - 450 na Chr.
Laat-Romeinse tijd	270 - 450 na Chr.
Midden-Romeinse tijd	70 - 270 na Chr.
Vroeg-Romeinse tijd	12 voor Chr. - 70 na Chr.
IJzertijd:	800 - 12 voor Chr.
Late IJzertijd	250 - 12 voor Chr.
Midden-IJzertijd	500 - 250 voor Chr.
Vroege IJzertijd	800 - 500 voor Chr.
Bronstijd:	2000 - 800 voor Chr.
Late Bronstijd	1100 - 800 voor Chr.
Midden-Bronstijd	1800 - 1100 voor Chr.
Vroege Bronstijd	2000 - 1800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):	5300 - 2000 voor Chr.
Laat-Neolithicum	2850 - 2000 voor Chr.
Midden-Neolithicum	4200 - 2850 voor Chr.
Vroeg-Neolithicum	5300 - 4200 voor Chr.
Mesolithicum (Midden-Steentijd):	8800 - 4900 voor Chr.
Laat-Mesolithicum	6450 - 4900 voor Chr.
Midden-Mesolithicum	7100 - 6450 voor Chr.
Vroeg-Mesolithicum	8800 - 7100 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):	tot 8800 voor Chr.
Laat-Paleolithicum	35.000 - 8800 voor Chr.
Midden-Paleolithicum	300.000 - 35.000 voor Chr.
Vroeg-Paleolithicum	tot 300.000 voor Chr.

Bron: Archeologisch Basis Register 1992

1 Inleiding

In opdracht van Dhr. F. Louwers heeft ADC ArcheoProjecten een bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Witvenseweg 11 te Heers (gemeente Veldhoven). In het plangebied zal de uitbreiding van een schuur worden gerealiseerd. Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van een aanvraag van een bouwvergunning en was noodzakelijk om te bepalen of bij de voorgenomen activiteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Het bureauonderzoek is uitgevoerd in juli 2010 door: I.S.J. Beckers (archeoloog), J.M. Blom (prospector) en A.G. de Boer (senior prospector).

2 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van bureauonderzoek is het verwerven van informatie, aan de hand van bestaande bronnen, over bekende of verwachte archeologische waarden, binnen een omschreven gebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde, archeologische verwachting.

De volgende onderzoeksvragen zijn opgesteld:

- Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn:

- In welke mate worden deze waarden verstoord door realisatie van de geplande bodemingreep?
- Hoe kan deze verstoring door planaanpassing tot een minimum worden beperkt?

Indien de archeologische waarden niet kunnen worden behouden:

- Welke vorm van nader onderzoek is nodig om de aanwezigheid van archeologische waarden en hun omvang, ligging, aard en datering voldoende te kunnen bepalen om te komen tot een selectiebesluit?

3 Methodiek bureauonderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2 Landbodems, protocol 4002 Bureauonderzoek.

Het bureauonderzoek bestaat uit de volgende elf processtappen:

1. Afbakenen plan- en onderzoeksgebied en vaststellen consequenties van mogelijk toekomstig gebruik;
2. Aanmelden onderzoek bij Archis;
3. Vermelden (en toepassen) overheidsbeleid;
4. Beschrijven huidig gebruik;
5. Beschrijven historische situatie en mogelijke verstoringen;
6. Beschrijven mogelijke aanwezigheid bouwhistorische waarden in de ondergrond;
7. Beschrijven bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden;
8. Opstellen gespecificeerde verwachting;
9. Opstellen standaardrapport bureauonderzoek;
10. Afmelden onderzoek bij Archis: overdracht onderzoeksgegevens;
11. Aanleveren digitale gegevens bij e-Depot.

De processtappen 1 tot en met 7 leveren gegevens op basis waarvan processtap 8, de gespecificeerde verwachting wordt opgesteld. De gespecificeerde verwachting kan worden beschouwd als een belangrijke conclusie van het bureauonderzoek, omdat hierin wordt aangegeven of, en zo ja, welke archeologische waarden worden verwacht, indien relevant weergegeven op een kaart.

De resultaten van processtappen 1 tot en met 8 worden behandeld in de paragrafen 3.1 tot en met 3.5. Processtap 9 resulteert in het voorliggende rapport. De processtappen 10 en 11 hebben betrekking op het voor derden openbaar maken van de resultaten van het bureauonderzoek bij onder meer Archis en het e-Depot.

4 Resultaten bureauonderzoek

4.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik

Het plangebied ligt ten oosten van de Witvenseweg, op het erf van nummer 11 en heeft een oppervlakte van 1500 m². Het plangebied bevindt zich aan de oostzijde van de grote schuur in het noordelijk deel van het plangebied. De exacte locatie is weergegeven in afb. 1, 2 en 3.

Van het plangebied zelf en de directe omgeving (500 m rondom het plangebied) zijn onvoldoende archeologische en aardkundige gegevens beschikbaar om een uitspraak te kunnen doen over de archeologische verwachting. Daarom zijn tevens gegevens betrokken uit de directe omgeving, waarmee het onderzoeksgebied kan worden gedefinieerd als het gebied binnen een straal van ca.1000 m rondom het plangebied.

In het plangebied is een uitbreiding van de grote schuur aan de noordelijke kant van het erf van de Witvenseweg 11 gepland (afb. 3). Deze schuur wordt 35 m lang en 20 m breed en de totale te verstoren oppervlakte bedraagt dus 700 m². Onder de schuur zullen 17 poeren worden aangelegd op een diepte van 90 cm –mv.

De consequentie van de voorgenomen ingreep is dat eventuele waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

4.2 Beschrijving huidig gebruik

Het zuidelijk deel van het plangebied is momenteel in gebruik als erf van de boerderij op nummer 11 en het noordelijke deel van het plangebied is in gebruik als grasland. Dit deel is van het zuidelijke deel van het plangebied gescheiden door een sloot van ongeveer 2 m breed. Ten zuiden van de sloot bevindt zich een landweg, die in het zuidwesten van het plangebied in het erf van de boerderij overgaat. Deze landweg is verhard met klinkers. Het zuidoostelijke deel van het plangebied is een braakliggend grasveld wat in gebruik is als opslagplaats van balen hooi. De opdrachtgever meldt dat onder het grasveld grootschalige graafwerkzaamheden hebben plaatsgevonden.¹

4.3 Beschrijving van de historische situatie en mogelijke verstoringen

De historische situatie is op verschillende kaarten als volgt:

Bron	Historische situatie
Kadastrale minuut uit 1811-32 ²	Plangebied maakt deel uit van de Witvense heide
Topografische kaart uit 1837 ³	Heide
Bonnekaart uit 1901,1913 (afb. 4) ⁴	Heide
Bonnekaart uit 1929 ⁵	Bouwland
Topografische kaart uit 1953,1963 ⁶	Bouwland
Topografische kaart uit 1972, 1991 ⁷	Boerderij, erf en landweg

Op de oudste gedetailleerde kaart van het plangebied, de kadastrale minuut uit het begin van de 19^e eeuw, is te zien dat het huidige plangebied deel uitmaakt van een groot heidegebied, de Witvense Heide. Op de Bonnekaart van 1913 is ten westen van het plangebied een depressie of vennetje afgebeeld (afb. 4). Op het Actuele Hoogtebestand Nederland (AHN) is deze depressie niet zichtbaar en waarschijnlijk is het gebied ten westen van het plangebied geëgaliseerd tijdens de ontginning van het heidelandschap.⁸

In de periode tussen 1913 en 1929 is dit heidegebied ontgonnen en daarna is het huidige plangebied in gebruik genomen als bouwland. In de periode tussen 1963 en 1972 is de boerderij 'Bellevue' ten zuiden van het plangebied gebouwd. In diezelfde periode werd een landweg door het plangebied aangelegd en raakt het deels in gebruik als erf en is de bodem ten tijde van de beide activiteiten verstoord geraakt. Na 1991 is de schuur ten westen van het plangebied gebouwd.

¹ Informatie van dhr. F. Louwers, 20 juli 2010.

² <http://www.watwaswaar.nl>.

³ Wolters Noordhoff Atlasproducties 1990.

⁴ Bureau Militaire Verkenningen, 1901, 1913.

⁵ Bureau Militaire Verkenningen, 1929.

⁶ <http://www.watwaswaar.nl>.

⁷ <http://www.watwaswaar.nl>.

⁸ www.ahn.nl/viewer.

4.4 Beschrijving van bekende archeologische, ondergrondse bouwhistorische en aardwetenschappelijke waarden

De volgende aardwetenschappelijke informatie is bekend van het plangebied:

Bron	Informatie
Geologie ⁹	Formatie van Boxtel; Fluvioperiglaciale afzettingen (matig fijn tot zeer grof zand en leem, deels gelaagd, met planten- en houtresten) met een zanddek van het Laagpakket van Wierden. (Bx6)
Geomorfologie ¹⁰	Dekzandvlakte (2M13)
Bodemkunde ¹¹	Veldpodzolgrond, leemarm en zwak lemig, dunne (0-30 cm) humushoudende bovengrond, zonder ijzerhuidjes, gerijpte oude klei, anders dan potklei en keileem beginnend tussen 40 en 120 cm -mv, grondwatertrap VI (Hn21t VI)

De ondergrond van het plangebied is opgebouwd uit fluvioperiglaciale afzettingen (Formatie van Boxtel). Deze afzettingen zijn in de ijstijden in het Pleistoceen (Elsterien, Saalien, en Weichselien), toen in Nederland een poolklimaat heerste, door sneeuwmeltwater en de toendrawind afgezet. Door de verschillende aanvoerswijzen is zeer grof zand en leem afgezet.¹² Volgens de Bodemkaart van Nederland is op een diepte van 40 tot 120 cm een leemlaag aanwezig.¹³

In de laatste fasen van het Weichselien is een dik dek van door de wind aangevoerd materiaal in Noord-Brabant afgezet. Dit bestaat uit goed gesorteerd en afgerond zeer fijn tot matig fijn zand en dat bekend staat als dekzand. Het dekzand wordt gerekend tot het Laagpakket van Wierden binnen de Formatie van Boxtel. Volgens de Bodemkaart van Nederland is het pakket dekzand maximaal 40 tot 120 cm dik.¹⁴ Het plangebied is op de Geomorfologische Kaart van Nederland ingedeeld in een dekzandvlakte.¹⁵

Volgens de bodemkaart bevindt de onderzoekslocatie zich op een veldpodzolgrond.¹⁶ Podzolering is een proces dat kan voorkomen in zandgronden en waarbij neerwaartse verplaatsing van humus en inspoeling in diepere lagen optreedt. Een podzol wordt daardoor gekenmerkt door een uitspoelingslaag met daarin grijze loodzandkorrels door ontijzing (A-horizont). Het uitgespoelde anorganische materiaal wordt diep in de inspoelingshorizont (B-horizont) afgezet, waarin organische stof al dan niet samen met ijzer is geconcentreerd. De verplaatste en weer neergeslagen organische stof is vormloos en ligt als huidjes op de zandkorrels en in de poriën. Naar onderen toe wordt de grond ongeroerd en vrij van invloeden van bovenaf. Dit wordt het moedermateriaal genoemd (C-horizont).¹⁷ Voorheen werden de veldpodzolgronden als jonge of heide-ontginningsgronden aangeduid, wat iets zegt over het voormalige grondgebruik.¹⁸

In het onderzoeksgebied zijn de volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld:

Bron	Omschrijving
Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW)	Lage indicatieve archeologische waarde
Cultuurhistorische waardenkaart provincie Noord-Brabant	Lage indicatieve archeologische waarde
Archeologische beleidsadvieskaart gemeente Veldhoven	Terrein met lage archeologische verwachting, buitengebied.
Archeologische Monumenten Kaart (AMK)	AMK-terrein 9492, mogelijke locatie van een urnenveld
waarnemingen ARCHISII (Archeologisch Informatie Systeem)	22930, Mesolithische afslagen en artefacten
	22931, Mesolithische afslagen en artefacten
	33896, melding van een urnenveld
	44764, Bronstijd-aardewerk, twee bladspitsen
	52138, palenrij uit de Nieuwe tijd
onderzoeksmeldingen ARCHISII	21025, proefsleuvenonderzoek op het voormalig AMK-terrein Grote Vlasroot.
	31047, bureauonderzoek Witvenseweg-Volmolenweg
	31731, bureauonderzoek Heerseweg 122
	31842, booronderzoek Witvenseweg-Volmolenweg

De ligging van deze waarden is weergegeven in afb. 5.

⁹ Rijks Geologische Dienst 1985.

¹⁰ Stichting voor Bodemkartering 1975.

¹¹ Stichting voor Bodemkartering 1984.

¹² Bisschops, *et al* 1985.

¹³ Stichting voor Bodemkartering 1984

¹⁴ Stichting voor Bodemkartering 1984

¹⁵ Stichting voor Bodemkartering 1975

¹⁶ Steur, *et al*. 1985.

¹⁷ Bakker & Schelling 1989.

¹⁸ Bakker & Edelman-Vlam 1976.

Op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarde (IKAW), op de cultuurhistorische waardenkaart van Noord-Brabant en de archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Veldhoven is het plangebied ingedeeld in een zone met een lage archeologische verwachting. Het plangebied maakt namelijk deel uit van een heideontginning. De archeologische waarden in een veldpodzolgrond worden niet door een plaggende beschermd. Bovendien bevindt het plangebied zich op een dekzandvlakte.

Direct ten westen is op de hoek van de Witvense- en de Volmolenweg een bureauonderzoek uitgevoerd.¹⁹ Op basis van de resultaten hiervan is een booronderzoek uitgevoerd. Vanwege de lage archeologische verwachting van dat onderzoeksgebied is de locatie vrijgegeven voor de voorgenomen ontwikkeling.²⁰

Ongeveer 300 m ten westen van het onderzoek aan de Witvenseweg-Volmolenweg is een ander bureauonderzoek uitgevoerd aan de Heerseweg 122. In het onderzoeksgebied is waarschijnlijk een dik plaggende ontstaan en de locatie bevindt zich op een dekzandrug. Daarom heeft de locatie aan de Heerseweg 122 een hoge archeologische verwachting en is voor de locatie een karterend booronderzoek geadviseerd.²¹

Ongeveer 660 m ten zuidwesten van het plangebied is een archeologische veldkartering uitgevoerd waarbij fragmenten Hilversum-aardewerk uit de Midden Bronstijd A (1800-1500 v. Chr.) en twee vuurstenen bladspitsen zijn aangetroffen. Ook is op de vermoedelijke locatie van de waarneming een proefsleuf gegraven. Hierbij zijn geen archeologische waarden aangetroffen, want de locatie bleek tot grote diepte verploegd te zijn.²²

Tijdens twee oppervlaktekarteringen, 650 m ten zuiden en 830 m ten zuidoosten van het plangebied zijn vuurstenen artefacten en afslagen uit het Mesolithicum gevonden.²³

Op een afstand van ongeveer 600 m ten zuiden van het plangebied, rond het ven Grote Vlasroot is een melding bekend van een urnenveld. Dhr. C. Rijken, schoolhoofd te Veldhoven, zou op deze locatie 'veel urnen' hebben aangetroffen aan de west- en oostkant van de Grote Vlasroot. In 2001 is het terrein ten westen van de Grote Vlasroot onderzocht door middel van een proefsleuf. Op basis hiervan is de melding, ten minste aan de westkant van het ven, in twijfel getrokken en heeft het terrein aan de westkant van de Grote Vlasroot zijn AMK-status verloren. Op deze locatie is namelijk geen enkel spoor van een urnenveld aangetroffen en de bodem was deels verstoord. Wel is een palenrij uit de Nieuwe tijd, bestaande uit zeven paalsporen, bij dit onderzoek ontdekt. Het terrein ten oosten van de Grote Vlasroot heeft wel een AMK-status gehouden.²⁴

4.5 Gespecificeerde verwachting (LS05)

In het hele plangebied kunnen direct aan of onder het maaiveld archeologische resten worden verwacht uit alle archeologische perioden vanaf het Laat-Paleolithicum tot de Nieuwe Tijd. In de Nieuwe Tijd B en C maakte het huidige plangebied deel uit van een heidegebied waardoor voor deze perioden een lage archeologische verwachting geldt. Het vondstniveau wordt verwacht in de eerste ca. 30 cm beneden het maaiveld. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen, waterputten etc.) worden binnen ca. 50 cm beneden het maaiveld verwacht.²⁵ De verwachte archeologische resten bestaan hoofdzakelijk uit aardewerk- of vuursteenstrooiingen. Organische resten (zoals bot, hout, leder en textiel) zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden boven de grondwaterspiegel slecht zijn geconserveerd.²⁶ De beperkte beschikbare gegevens laten niet toe, het complextype en de omvang van de verwachte resten nader te specificeren.

De verwachte archeologische resten bevinden zich relatief ondiep en het is dus aannemelijk dat deze door de aanleg van de sloot, de aanleg van de landweg en de vergravingen op de locatie van het braakliggende grasveld verstoord zijn geraakt.

¹⁹ Onderzoeksmelding 31047.

²⁰ Onderzoeksmelding 31842.

²¹ Onderzoeksmelding 31731.

²² Waarneming 44764.

²³ Waarnemingen 29930 en 29931.

²⁴ AMK-terrein 9492, onderzoeksmelding 21025 en waarnemingen 33896 en 52138.

²⁵ Zie bijvoorbeeld Groenewoudt 1994.

²⁶ Kars & Smit 2003.

5 Conclusies

De in de Inleiding gestelde onderzoeksvragen kunnen op basis van de bereikte resultaten als volgt worden beantwoord:

Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig en, zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard, datering en waardstelling hiervan?

In het plangebied zijn geen archeologische waarden bekend. Het potentiële archeologisch niveau bevindt zich bij veldpodzolgronden relatief ondiep en daarom kunnen de mogelijke aanwezige archeologische resten gemakkelijk verstoord worden. Ter plaatse van de sloot, de landweg, het erf en de opslagplaats op het braakliggende grasveld is dit niveau al mogelijk vergraven

In welke mate worden deze waarden verstoord door realisatie van de geplande bodemingreep?

Binnen het plangebied zal een schuur worden gebouwd met een totale oppervlakte van 700 m². Binnen dit verstoringsvlak is in een oppervlakte van 370 m² het potentiële archeologische niveau verstoord geraakt en dit niveau is mogelijk onder het braakliggende grasveld verstoord geraakt (ca. 75 m², afb. 3). In de overige 255 m² zouden bij de bouw van de schuur archeologische resten verstoord kunnen worden.

Hoe kan deze verstoring door planaanpassing tot een minimum worden beperkt?

Planaanpassing is niet noodzakelijk, zie volgende onderzoeksvraag.

Indien de eventuele archeologische waarden niet kunnen worden behouden: Welke vorm van nader onderzoek is nodig om de aanwezigheid van archeologische waarden en hun omvang, ligging, aard en datering voldoende te kunnen bepalen om te komen tot een selectiebesluit?

Volgens het archeologisch beleid van de gemeente Veldhoven is in het buitengebied in zones met een lage archeologische verwachting archeologisch onderzoek noodzakelijk bij bodemingrepen groter dan 5000 m² en dieper dan 30 cm -mv. Daarom vormt een mogelijke nieuwe bodemverstoring van 250 m² een te beperkt oppervlak voor het uitvoeren van archeologisch vervolgonderzoek; dit geldt overigens al voor 700 m². Vanwege de lage archeologische verwachting en de beperkte nieuwe bodemverstoring is een archeologisch vervolgonderzoek, bijvoorbeeld door het uitvoeren van een verkennend booronderzoek, niet noodzakelijk.

6 Aanbeveling

ADC ArcheoProjecten adviseert, vanwege de lage archeologische verwachting en de beperkte bodemverstoring, om het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is echter niet volledig uit te sluiten dat binnen het onderzochte gebied toch nog archeologische resten voorkomen. Het verdient daarom aanbeveling om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij het bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 53 van de Monumentenwet.

Lijst van geraadpleegde literatuur, kaartmateriaal en websites

- Bakker, H. de & A.W. Edelman-Vlam**, 1976: *De Nederlandse bodem in kleur*. ongewijzigde druk 1981. Wageningen.
- Bakker, H. de & J. Schelling**, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus*. Tweede, gewijzigde druk. Wageningen.
- Bijnen, J.**, 2005: *Veldhoven. 4000 jaar geschiedenis van Oerle, Meerveldhoven, Veldhoven en Zeelst*, Veldhoven.
- Bisschops, J.H., J.P. Broertjes en W. Dobma**, 1985: *Toelichting bij de Geologische Kaart van Nederland, schaal 1:50000, blad Eindhoven West, (51W)* Rijks Geologische dienst, Haarlem.
- Bureau Militaire Verkenningen**, 1901, 1913, 1929, *Veldhoven, blad 690, 1:25.000*.
- Groenewoudt, B.J.**, 1994: *Prospectie, waardering en selectie van archeologische vindplaatsen: een beleidsgerichte verkenning van middelen en mogelijkheden*. Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten, 17).
- Kars, H. & A. Smit** (red.), 2003: *Handleiding Fysiek Behoud Archeologisch Erfgoed. Degradatiemechanismen in sporen en materialen. Monitoring van de conditie van het bodemarchief*. Amsterdam (Geoarchaeological and Bioarchaeological Studies, 1).
- Rijks Geologische Dienst**, 1985: *Geologische Kaart van Nederland, schaal 1:50000, blad Eindhoven West*, Haarlem.
- Steur, G. G. L., F. de Vries & C. van Wallenburg**, 1985: *Bodemkaart van Nederland 1:250.000: beknopte beschrijving van de kaarteenheden*. Stiboka, Wageningen.
- Stichting voor Bodemkartering**, 1975: *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000, blad 51 West Eindhoven*. Wageningen.
- Stichting voor Bodemkartering**, 1984: *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, blad 51 West Eindhoven*. Wageningen.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties**, 1990: *Grote Historische atlas van Nedersland, schaal 1:50.000, Zuid-Nederland 1838-57*, Groningen.
- <http://archis2.archis.nl>
<http://www.ahn.nl>
<http://www.watwaswaar.nl>

Lijst van afbeeldingen en tabellen

- Afb. 1 Locatie van het plangebied
Afb. 2 Detailkaart van het plangebied
Afb. 3 De voorgenomen ontwikkeling
Afb. 4 Locatie van het plangebied op de Bonnekaart van 1913
Afb. 5 Indicatieve Kaart Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

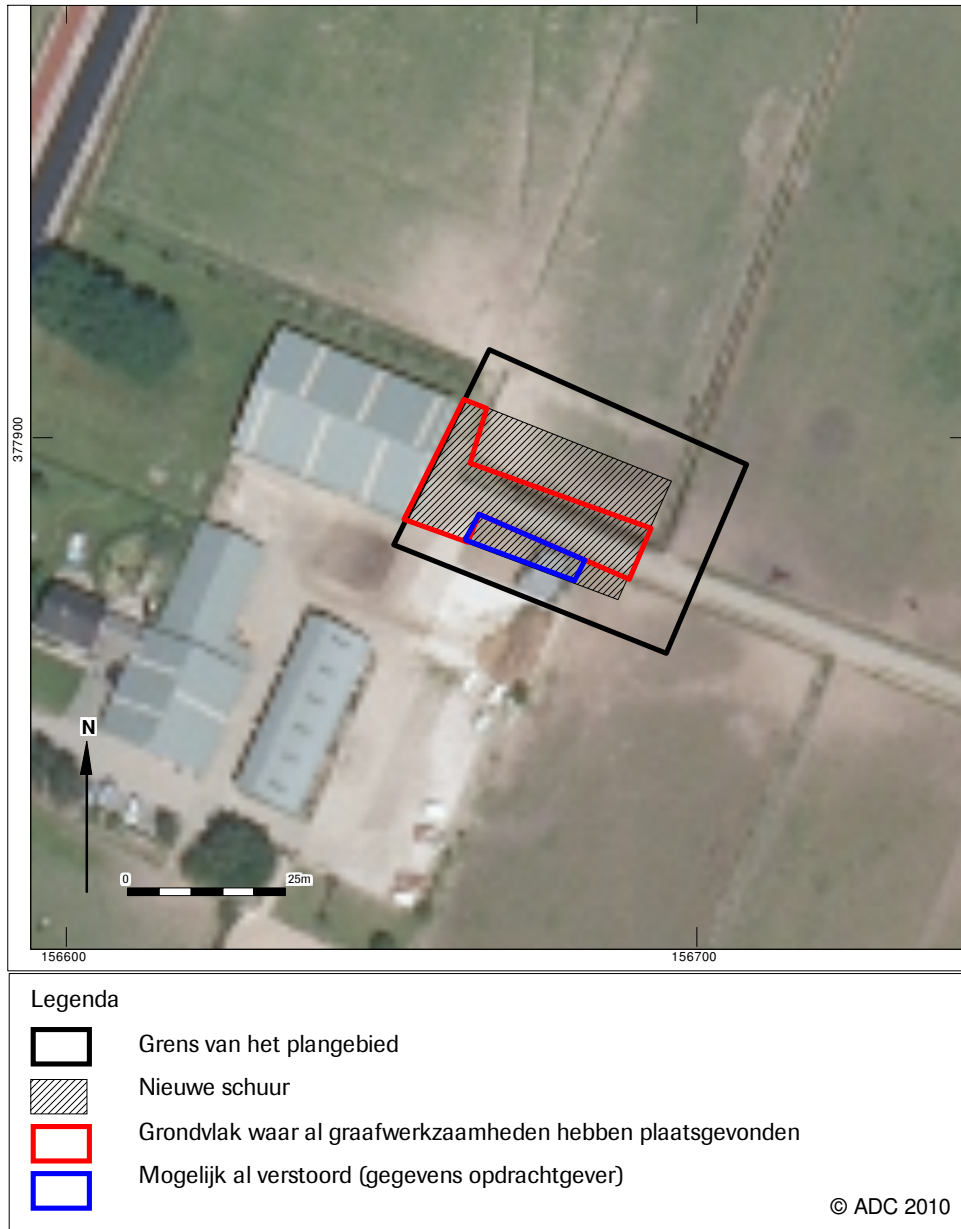

Afb. 1 Locatie van het plangebied

Afb. 2 Detailkaart van het plangebied

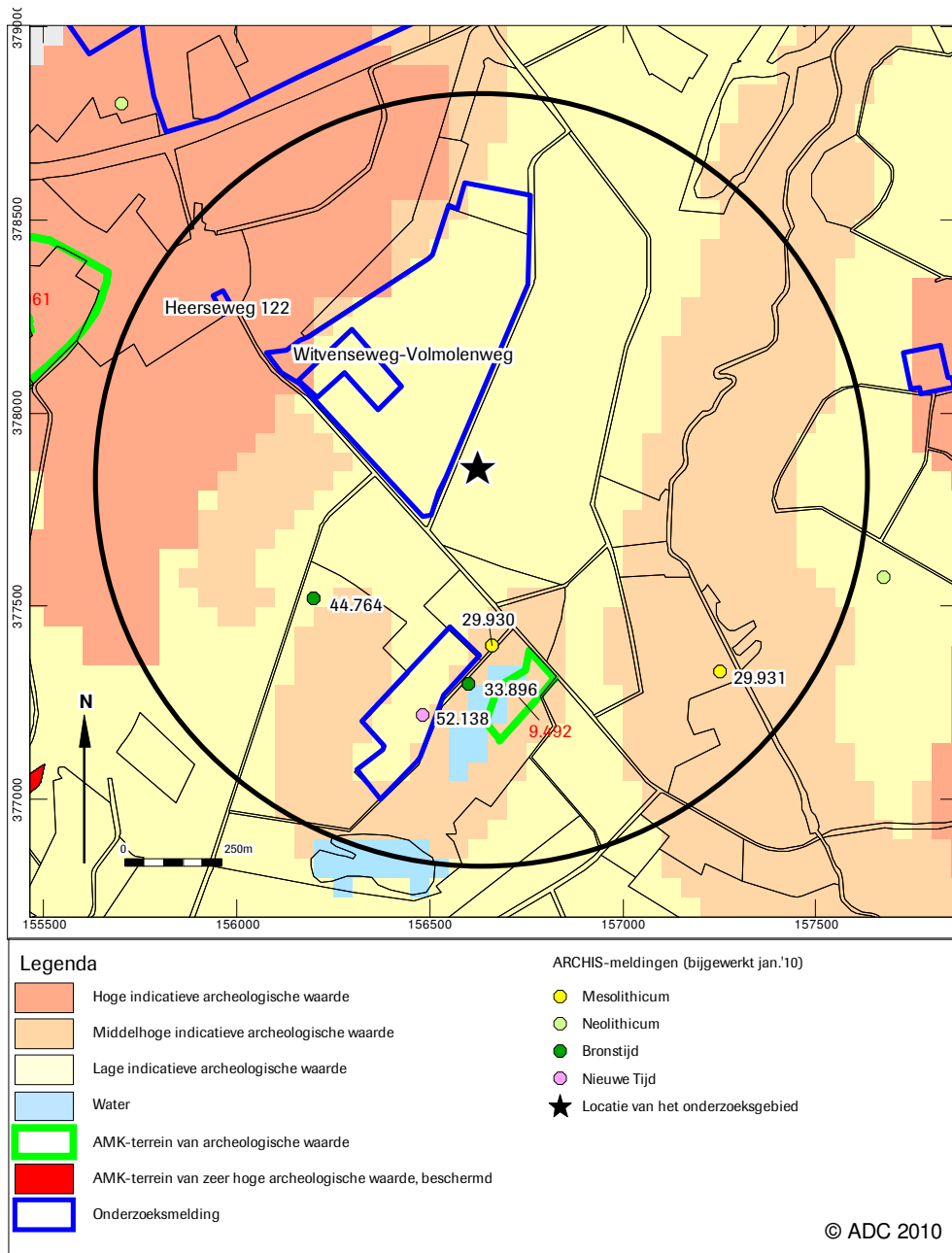

Afb. 3 De voorgenomen ontwikkeling

Afb. 4 Locatie van het plangebied op de Bonnekaart van 1913
(Aangeduid met de zwarte pijl)

Afb. 5 Indicatieve Kaart Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen